

„N-avem cine să ne îngrijească...”

Valori tradiționale din Bogdănești

Ocupându-ne cu Bogdănești (altfel denumit: Valea Seacă), înainte de toate trebuie clarificat despre care sat anume va fi vorba, deoarece în Moldova avem mai multe localități care poartă numele voievodului Bogdan, unul dintre întemeietorii principatului Moldova. Unul dintre aceste sate, cu denumirea tot de Bogdănești, se află spre nord-est de Bacău, iar spre sud-est de orașul Onești avem de-a face cu satul purtând numele de Bogdana. Bogdăneștii, cu care ne vom ocupa în cele ce urmează (denumit și Valea Seacă), este mai străvechi ca cele două localități înșirate mai înainte și se întinde la o distanță de 8 km spre sud de Bacău, la confluența Siretului cu Bistrița. Populația folosește ambele denumiri ale satului.

Dacă în Moldova se afirmă despre o localitate că ea este „străveche”, înseamnă că aceasta trebuie să fi fost înființată în secolul al XIV-lea, în timpul întemeierii principatului. Este știut că satele Bogdănești și Fărăoani au fost fondate de către husiții alungați din Ungaria și Cehia în 1420,¹ astfel ele se numără printre cele mai vechi localități populate și în prezent în Moldova.

Husiții sunt adepții uneia dintre cele mai vechi curente protestante, care a luat ființă în secolul XV, în Cehia. Adepții pastorului ceh Ian Hus intră în conflict cu biserica romano-catolică. Conducătorul lor, Ian Hus va fi ars pe rug, iar adepții husitismului sunt alungați din țară, dintre aceștia un grup mai mărunț se stabilește chiar în Moldova, unde – cu timpul – vor fi reconvertiți la catolicism de către biserica romano-catolică de aici. Însă în tradiția orală din sat s-a păstrat și o altă variantă a originii, că: „poporul a fost adus la muncă din Țara Ungară de către domnii, iar aceia dintre ei care au fost în stare să defrișeze cât mai multă pădure, au primit loc de casă și teren pentru viță de vie.” Pot să aibă dreptate ambele surse, deoarece localitatea, în timpul zbuciumat al istoriei unei jumătăți de mileniu a fost distrusă de mai multe ori și refăcută tot de atâtea ori. Locuitorii satului Bogdănești au fost țărani liberi (răzeși) chiar de la origini.

În decursul secolelor ce au urmat locuitorii maghiari ai satului au fost decimați de războaie, de molime și de foamete, erau timpuri, ca de exemplu anul 1640, când au fost luate în evidență doar 3 case locuite, însă indivizii populației fugare s-au întors mai apoi la vetrele lor, satul fiind însă repopulat și de către catolicii din satele învecinate.

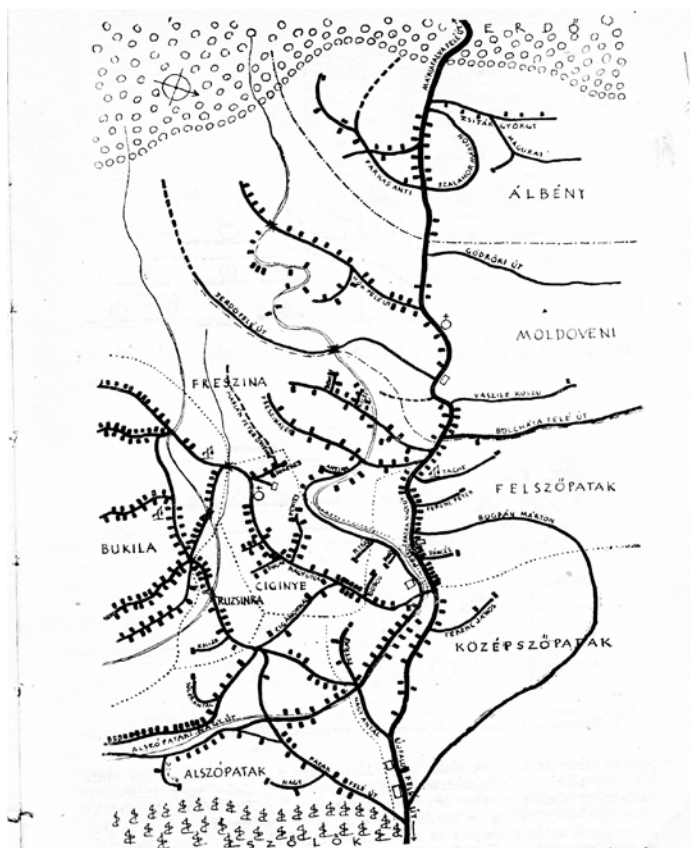
În 1646 satul primește vizita episcopului misionar Marcus Bandinus, cel care notează cu multă băgare de seamă cele constatate aici. Din raportul întocmit de dânsul aflăm că pe vremea aceea satul nu dispunea de biserică, enoriașii catolici frecventând slujbele religioase în biserica satului vecin, Fărăoani: „Satul este locuit de 55 de maghiari cu copii cu tot, au din belșug vin și cereale...” — ne relatează episcopul misionar în darea de seamă. Enumeră și numele familiilor: Balas, Berci, Bor, Farkas, Görbe, Kántor, Kozár, Kozokár, Lázár, Máténé, Onyik, Szitár, Tazlai, Tankó. În 1661 deja dispun de o capelă proprie, locuitorii vorbesc limba maghiară, preotul predică în limba lor maghiară, susțin dascăl și clopotar propriu, citesc evanghelia și îi învață pe copiii lor în limba maghiară.² Mai pe urmă însă bogdăneștenii își pierd privilegiile răzeșești, din cauza că în secolul al XVI-lea voievodul Petru Șchiopul, fiind strâmtorat, vinde satul „pe niște cai buni” unui dregător de rang înalt cu numele de Pacs, cel care, mai apoi, îl va vinde repede și el, astfel satul trece din mână în mână, până când, la începutul secolului al XIX-lea ajunge în posesia comisarului Constantin Palade.³

Până la sfârșitul secolului al XVIII-lea biserica bogdăneștenilor era numai o filială, când a eparhiei din Bacău, când a celei din Fărăoani. A devenit parohie de sine stătătoare doar în 1778.⁴ Zöld Péter, preotul secuilor refugiați în Moldova în urma siculicidului de la Siculeni, în 1781 a trimis un raport episcopului catolic transilvănean Batthyány Ignác, în care prezintă succint plebaniile catolice din Moldova, iar Bogdăneștii în acest raport apare ca cel de al 7-lea, având 5 filiale: Pârgărești, Sărata, Dealul Nou, Valiszaka (neidentificat), Alsó-Fund (neidentificat).⁵ Schematismul din 1851 al misiunii catolice din Moldova prezintă limba oficială a plebaniilor pe baza căruia putem afirma că din cele 22 de plebanii într-un număr de 16 (dintre care și cea din Bogdănești) se oficiază slujba religioasă în limba maghiară.

Pe vremea aceea a trecut pe aici un om de știință german, un lingvist din Leipzig, Gustav Weigand (1860–1930), cel care – cercetând limba popoarelor din Balcani (astfel și cea a românilor), umblând și printre locuitorii ceangăi din Moldova, ajunge și la Bogdănești. În urma cercetărilor de aici, la răscrucea secolelor XIX–XX, el afirmă că printre locuitorii maghiari ai Bogdăneștilor „limba română a

pătruns într-o măsură neînsemnat de mică.⁶ Lingviști sunt de părere că locuitorii din Bogdănești inițial au vorbit așa-zisul „dialect ceangăiesc de sud”, având specificul că vorbitorii lui pronunță *s* în loc de *ș*, *ț* în loc de *ce*, *ci*. Această caracteristică însă – după o infiltrare în masă a populației secuiești din secolul al XIX-lea – va fi atenuată până în secolul XX.

După opinia cercetătorului etnograf clujean, dr. Kós Károly, din punct de vedere istoric, Bogdănești s-a format din mici unități de localitate, din niște „cătune”⁷, acelea nefiind identice cu gospodăriile țărănești izolate de pe șes, erau un fel de „ciorchini de așezări rurale”, și-au păstrat chiar și până în prezent aspectul lor de așezământ străvechi de tip „gintă”, de fundătură, format din ciorchini de gospodării, străzile purtând denumirea familiilor de odinioară care le-au populat: Alsópatak (Pârâul de Jos), Felsőpatak (Pârâul de Sus), Ruzsinka, Domok, Ciginye, Bukila, sau străzile: Nagyok, Petrások, Kicsidek și „Uluța lui Fenyős Mihály.”⁸ Satul dispunea de podgorii însemnate, terenurile arabile cele mai mănoase se întindeau pe lunca Siretului, acest răzor purtând numele de Mezőség (Câmpie). Din păcate, marea parte a terenului arabil de aici în a doua jumătate a secolului XX a fost inundată de apele unui lac de acumulare stăvilit din apele Siretului, iar pe vremea CAP-urilor, pe o parte a terenurilor arabile luate de la țărani s-a sădit viță de vie. După 1990 aceste terenuri sunt folosite

Structura de așezământ a satului Bogdănești. Se evidențiază părți de sat având aspectul tradițional, de fundătură, cu gospodării înșirate în pâlcuri și: părți de sat, înspre pădure, mai recent înființate (Kós 1981, 19.)

din nou potrivit uzanței lor inițiale, ca pământ arabil. Înainte de colectivizare încă s-au mai păstrat – ca niște amintiri ale trecutului răzeșesc – unele practici de folosirea în comun de către locuitorii satului a pășunii din sat (numită „suhat”). Fiecare gospodar avea dreptul de a folosi pășunea în comun cu consătenii săi, partea fiecăruia de proprietate nefiind ceva concret, măsurabil, era un fel de „proprietate spirituală”, în jur de 30 de prăjini (mai mult de 1/2 ha), având dreptul fiecare familie să dea la păscut aici tot anul două capete de vită. Această formă de proprietate comună a reglementat – potrivit unui ordin de posesiune a pășunii, destul de rar – de fapt – în toată Moldova – folosirea comună a locurilor de păscut și a făcut posibil pășunatul în comun, în cireadă a vitelor din sat, sub supravegherea unui păstor angajat de întreaga colectivitate și nu individual, de fiecare familie în parte. Acest drept „spiritual” al proprietății pășunii era moștenibil și putea fi vândut. După colectivizare și acest drept – ca atâtea alte elemente utile ale orânduirii sătești – a fost dat uitării, dacă de atunci nu s-ar fi găsit câte un gospodar ingenios să-l reînvie.

După primul război mondial printre participanții la „bătălie” s-au distribuit loc de casă și teren arabil spre est de sat. Localitatea nouă înființată aici în acest fel a fost numită la început Ferdinand. Se spune că ideea înființării noii localități a fost concepută în 21–22 decembrie 1922 de către locuitorii satului adunați în curtea boierului Dumitru Condopol, de paterul Neumann Péter și de administrația moșiei boierești. Au fost măsurate 363 de locuri de case și din Bogdănești s-au mutat aici 70 de familii. S-a construit o biserică „pe picioare de lemn” din chirpici și cu șindrilă. Construcția a fost finalizată în octombrie 1925 și biserica a primit hramul Sfintei Inimi a lui Isus.⁹ Populația localității noi a crescut încontinuu, pe de o parte pe cale naturală (din naștere), pe de altă parte prin stabilirea în sat a noilor locatari veniți aici din satele învecinate (mai ales în perioada 1950–1960, când o mulțime de țărani își părăsesc satele din cauza colectivizării și se angajează în fabrici) – orașul Bacău de aici fiind mai aproape și astfel locurile de muncă din oraș mai ușor accesibile. După cel de-al doilea război mondial a fost schimbat numele satului „pentru că comuniștii erau supărați pe regele Ferdinand” și satului i-au dat numele de Nicolae Bălcescu. În 1970, când în partea inferioară a Bogdăneștilor „dealurile au luat-o la vale” (s-a produs o alunecare de teren), s-au mutat aici încă vreo 60 de familii.

Despre numărul catolicilor din Bogdănești dispunem de următoarele date: în 1641: 50 de locuitori, în 1692: 79, în 1761: 248, în 1800: 1148, în 1851: 1512, în 1898: 2423, în 1930: 3927, în 1985: 3725, în 1996: 2837, în 2009: 2458. Prima sa biserică a fost construită probabil la începutul anilor 1600, purtând hramul Nașterii Maicii Domnului. A fost renovată în 1888–1889. În localitate s-a mai construit o altă biserică în 1843, ea fiind renovată în 1850, iar

în perioada 1888–1889 a fost ca și refăcută. Și în partea satului denumită Florești s-a construit o biserică nouă și – mai apoi – încă una, în 1984. Pe crucea aflată în fața bisericii se poate citi: „KRISZTUST A MEGFESZÍTETT JERTEK IMÁDJUK” (VENIȚI SĂ-L ADORĂM PE CRISTOS, CEL CRUCIFICAT!)¹⁰ Inscripția clopotului din biserică (având o greutate în jur de 80 kg) este următoarea: „BOGDÁNFAVA, 1789.” (Bogdănești, 1789).¹¹ În hotarul satului, pe colina numită Borzos se înalță o capelă construită de protopopul *Petrus Matthias Neumann*, cel care a servit în localitate. Acest pater era un ideal de preot care îi deservea în mod dezinteresat pe enoriașii săi. El, fiind de naționalitate germană, și-a însușit limba maternă maghiară a oamenilor, pentru a le putea da o îngrijire sufletească. Veress Sándor, cel care i-a făcut o vizită în parohie, afirmă următoarele: „se înțelege bine cu eparhia sa, își iubește poporul (dar și oamenii sunt atașați de el, chiar și din al treilea sat vin credincioșii la el să se spovedească, pentru că spovedania la dânsul se desfășoară în limba maghiară), nu-i înstrăinează pe oameni de biserică, la salutul: „Dicsértessék!” / „Să fie preaslăvit (Domnul)!” /, răspunde întotdeauna cu: „Mindörökké!” („În vecii vecilor!”).¹² El a fost acela care a deservit „maslul” pentru preotul din satul vecin, Cleja, Petrás Incze János, rănit mortal de niște asasini. Însă conducătorii clerului catolic din Iași, având ca scop principal românizarea ceangăilor, în 1929 i-au interzis deservirea enoriașilor săi în limba maghiară, în continuare i-a spovedit pe cei veniți la el într-o capelă de lemn construită tot de el în cimitirul de la Bălcescu, până când i s-a interzis și acest lucru.¹³ Și publicistul Kovács György, orbit de un anticlericalism înrăit, nu s-a sfiit să-l ponegrească pe acest om excepțional ca pe un dușman al poporului!¹⁴ Deși el ar merita să fie cinstit de posteritate măcar cu o placă comemorativă, asemenea prietenului său, Petrás Incze János. „Era un pater mare și sfânt!”, a declarat despre el nenea Farkas Márton din Cleja.

Bogdănești s-a format din comasarea a zece așezări satești mai mărunte (Alsópatak – Pârâul de Jos, Közepszópatak – Pârâul de Mijloc, Felsőpatak – Pârâul de Sus, Florești, Buchila, Rujinca, Țigina, Frășinoia, Moldoveni, Albeni), prima dată ca o comună compactă de 3000 de locuitori. Mai apoi a devenit un centru etnic, înconjurat și de satele desprinse din ea (Bălcescu – Satu Nou, Lărguța, Galbeni), între acestea, începând cu anii 1980, Bălcescu și-a adjudecat statutul de centru de comună. Din cele zece „cătune” reunite în satul Bogdănești: Moldoveni și Albeni, situate în amonte (și fiind cel mai recent populate), au o populație român-ortodoxă,¹⁵ în rest marea majoritate a locuitorilor sunt maghiari de religie catolică și vorbitori de limbă maghiară. Din cercetările lui Tánzos Vilmos reiese că în 1996 numărul total al locuitorilor era de: 3125 de persoane, din care 91% de religie catolică, 85% cunosc și 70% înțeleg limba maghiară. Până în 2009 însă numărul total al populației s-a diminuat la 2728 de per-

soane. Această reducere drastică s-ar fi datorat faptului că a continuat tendința de migrare a populației către Bălcescu, aflat la o distanță mai mică de Bacău, totalul populației celor două sate în 1996 și 2009, practic, rămânând același: 6837 și – respectiv – 6821 de suflete. Cu aceste date de referință însă Bogdănești nu se află mai prejos în ceea ce privește pierderea limbii, decât media satelor ceangăiești din împrejurime (Secătura, Bălcescu, Galbeni, Gioseni, Valea Mare).

În 1892 comuna dispunea de 1219 ha de teren agricol, iar numărul familiilor era de 750. Însă numai o parte a pământului agricol era în posesia țăranilor (967 ha), aceștia fiind siliți să ia în arendă pământ de la principesa Schönborg-Waldenburg Lucia, cea care dispunea aici de o moșie de 1510 ha.¹⁶ Astfel că, o familie în medie era nevoită să-și ducă traiul din cultivarea a mai puțin de 2,5 ha de pământ, teren agricol propriu și luat în arendă (teren arabil și fâneață). Nu e de mirare că la răspântia secolelor XIX–XX situația socială și la Bogdănești a devenit tensionată, iar în 1907, cu ocazia răscoalelor țărești din Moldova o mulțime de câteva sute de persoane din sat au revendicat împărțirea moșiilor. Paterul Neumann, cu cât a putut, s-a străduit să calmeze spiritele, însă, până în urmă intervenția cu forță a armatei a rezolvat situația. Administrația românească, folosindu-se și de aceste conflicte sociale, a găsit prilejul să dea încă o lovitură etniei maghiare: „după acest eveniment a fost interzis folosirea limbii maghiare la primăria.”¹⁷

Pe lângă Cleja poate Bogdănești este satul cel mai cunoscut și cel mai intens investigat. Mulți etnografi, folcloriști și cercetători de muzică populară au publicat date generale despre ceangăii moldoveni provenite în primul rând din Bogdănești, fără să menționeze întotdeauna numele satului de proveniență. Ne referim astfel – fără pretenția exhaustivității – la culegerea de muzică populară din 1930 a muzicologului Veress Sándor, cel care umblând în mai multe sate ceangăiești, poate s-a simțit cel mai bine la Bogdănești. La 31 iulie a notat în jurnalul său: „Am observat că cei de la Bogdănești sunt mai inimoși, mai comunicativi decât locuitorii din celelalte două sate (Cleja, Fărăoani).” În cele ce urmează este relevant să cităm unele pasaje din jurnalul său, întocmit la Bogdănești:

„28 VII 1930 – luni

După două ore de călătorit cu căruța, dimineața la 9 ne-am făcut apariția la primarul din Bogdănești, domnul Balan Antal. Nu e acasă, aflăm de la nevastă-sa că e plecat la Bacău, cu scopul de a cumpăra niște scânduri. Soția-sa ne invită să intrăm în casă (un gest ieșit din comun, deoarece – potrivit datinei locale – femeia în absența bărbatului nu are voie să primească oaspeți). Spre seară, când sosește acasă »omul«, putem sta de vorbă. (...) Ajunge acasă gazda și ne întâmpină cu o bucurie ieșită din comun și cu un vin bun, poate primul vin de calitate gustat de mine pe aceste plaiuri. Oamenii locului par a fi mai primitivi, mai blânzi,

mai inimoși decât cei pe care am avut ocazia să-i întâlnesc până acum. O să vedem mai pe urmă.

30 VII – miercuri

La Bogdănești, aflat doar la 3 km de Fărăoani, dintr-odată mă pomenesc în mijlocul acelora care vorbesc dialectul cu s (sâsâit) și cu ț, parcă am fi ajuns pe alte meleaguri. Locuitorii de aici poate duc un trai puțin mai bunisor. (...) Și cu câtă bucurie, cât de voios răsare cântecul lor! Nu ca la cei din satele anterioare vizitate! De când sunt aici, am lucrat cu ei în fiecare zi și nu se dedau la tocmeli bănești de prost gust. Sosesc spre seară la »domnul primar« și sunt bucuroși dacă înregistram câte-un cântec, mi-l oferă din toată inima. (...) Am toată speranța că vor sosi și oamenii cu fluier și fete cu un repertoriu bogat de cântece populare.

1 VIII – vineri

După masă sosește omul cu fluier promis, dar nu știe multe lucruri, am înregistrat două melodii, doar așa... de vază. Constat că aici nu există muzicieni populari ca la noi. Pe la joc cântă muzicieni țigani-români, doar melodii populare românești, știute de ei. Păstorii, ciobanii la fel sunt de etnie română, așa se spune că și ei cântă frumos la fluier, dar – bineînțeles – numai melodii românești. Singurul pe care l-am putut afla, este Ciatica din Valea Mare. Numai că – deși l-am căutat de trei ori acasă la el – n-a vrut să vină, cu toate că i-am promis bani și băutură. Nu ca cei de aici care cântă cu bună inimă, nu solicită pentru această »muncă« plata cu oră, se bucură, dacă înregistrez ceva cu participarea lor.

2 VIII – sâmbătă

(...) După vecernie: întrunire de pelerinaj și de dans în sat, eu rămân acasă deoarece aștept fetele care îmi vor interpreta cântece populare. Vin numaidecât, fiind mobilizate de domnul ajutor de primar, Patrás, astfel, după puțină »rușinare« din partea lor, am ocazia să înregistrez multe cântece frumoase. E interesant că în rândul lor s-a păstrat nu numai stilul vechi, dar și diferite tehnici vechi de exprimare. În cântec ele folosesc multe înflorituri, melisme, glisări, și chiar dacă cântă câte opt-zece fete deodată, fiecare dintre ele știe perfect cântecul. Nu interpretează niciun cântec de stil nou, asemenea cântece le știu doar feciorii, care au făcut armata. Ei cântă mai ales cântece vechi de joc și cele dezvoltate din acestea, având stilul – să zicem – amestecat, de tranzit. După ce fetele ne-au părăsit, i-am invitat pe bărbații în cărciumă (primarul, loțiitorul lui: Patrás, gospodarul cărauș: Patrás János, gospodarii: Kozán Józsi, Török János și notarul Kata Mihály) și i-am servit, și ca mulțumire și ca recompensă pentru cântat, cu niște bere.

10 VIII – duminică

Preotul din Bogdănești, pater Albescu celebrează mesă zi de duminică între orele 9 și 10. Dânsul încă mai permite oamenilor să cânte și să se roage în limba maghiară, dar le e teamă că ce se va întâmpla dacă rămân fără el, pentru că deja e în etate și va fi trimis în locul lui unul ca cel de

la Fărăoani. E mare teama și amărăciunea peste tot în sat, pentru că la ei credința înseamnă totul: viață sufletească și spirituală, revigorare după robotul de o săptămână. Și se află – într-adevăr – foarte aproape de Dumnezeu... Abia ajuns acasă, vine unul dintre »mai marii« satului, că el a auzit că a doua zi eu mă întorc acasă și tare ar dori să mă roage să intervin – dacă îmi stă în putință – în interesul lor ca să primească pe aceste meleaguri – în sfârșit – preot maghiar. Ei sunt de părere că statul nu poartă nicio vină pentru faptul că preoții lor persecută în acest fel limba lor maternă, deoarece în nicio lege nu este prevăzut fâțiș acest lucru, poate fi vorba doar de o uneltire a episcopului și a preoților, astfel, dacă cineva i-ar da de știre sfântului papă situația religiei lor, acesta ar întreprinde ceva rezolvare a problemelor! Am încercat să le explic: într-adevăr, în nicio lege nu este prevăzută interzicerea limbii ceangăilor, însă nici guvernul nu are la îndemână alt instrument pentru românizarea lor, decât ordinul secret dat preoților, iar dacă nu există asemenea ordin secret, preoții ceangăilor sunt educați în cadrul seminariului în așa fel, încât le inoculează acest spirit. Guvernului îi este clar că modul și instrumentul cel mai sigur în obținerea scopului urmărit este religia și preoțimea și tot factorii aceștia sunt – de fapt – și punctele cele mai sensibile și vulnerabile ale ceangăilor. Nici școala și nici instrumentele represive nu au o eficacitate atât de precisă decât biserica. Iar dacă se nimerește un astfel de preot ca paterul Matthias, preocupările lui vor fi niște dovezi strălucitoare ale inteligenței și iluminismului acestuia. El se înțelege cu mai marii bisericii, dar își iubește și poporul (este stimat și dânsul de popor pentru că face spovedania în limba lor maternă, iar oamenii vin la el chiar și din al treilea sat). Nu îi îndepărtează de biserică, la salutul: »Dicsértessék!« (»Să fie preaslăvit Domnul!«), răspunde întotdeauna cu: »Mindörökké!« (»În vecii vecilor!«). Nu este împotriva șezătorii și nu interzice jocul cu participarea flăcăilor și a fetelor, cum o face, în mod absurd, paterul Bișoff din Săbăoani (...)

La Bogdănești, în afară de Veress Sándor au mai cules și alți cercetători muzică populară și material dialectologic cum sunt: Kallós Zoltán și Faragó József, dar și Domokos Mária și Németh István. Cei doi din urmă în anii 1990 au înregistrat un însemnat material de muzică populară, care pe lângă multe alte cântece, a fost publicat într-un montaj DVD de muzică populară din Moldova și Bucovina. Am aflat de la ei că au descoperit în sat multe variante ale acestor cântece populare cunoscute, și când s-au interesat de apariția acestora, li s-a spus că acele fete care cântă o anumită variantă, frecventează aceeași șezătoare. Iată ce înseamnă tradiția populară vie, în dezvoltare, fenomen cu care rareori ne mai întâlnim la alte comunități din Bazinul Carpato-Dunărean.

Dintre lingviști poate Csúry Bálint este acela care a lucrat cel mai mult la Bogdănești, dacă ne referim la materialul publicat. A muncit timp de trei veri cu recoltarea

materialului pentru dicționarul ceangăilor de sud, pe care intenționa să-l elaboreze după modelul dicționarului ceangăilor de nord al lui Wichmann. O pierdere de neînlocuit a cercetărilor dialectologice este aceea că, din cauza morții premature, Csúry Bálint nu și-a putut finaliza opera, iar materialul cules și manuscrisele s-au distrus în timpul celui de-al doilea război mondial. Astfel numai pe baza materialului publicat pe parcurs – despre formele verbelor, despre sufixe diminutive, despre tonalitatea vorbirii – ne putem da seama de grandoarea plănutei opere. Marea majoritate a materialului lingvistic provenea de la Bogdănești.

În sfârșit trebuie să menționăm opera dialectologică elaborată pe baza unei culegeri efectuate în 1950 de către dr. Kós Károly, Szentimrei Judit și dr. Nagy Jenő, publicată în mai multe volume. Centrul culegerilor efectuate în comun era la Bogdănești, iar de aici s-au făcut descinderi la Bălcescu și Galbeni. „Bogdăneștii este un punct de cercetare excelent – scrie în prefața studiului Kós Károly – deoarece, situându-se în centrul unui grup de sate cu amplasare centrală, într-o zonă de contact a diferitelor tipuri de sate ceangăiești, este un excelent conservator al caracteristicilor ceangăiești generale, printre acestea și ale trăsăturilor dialectologice.”¹⁸ Astfel că majoritatea descrierilor și a desenelor referitoare la structura de localitate ceangăiască, la rezolvările în organizarea terenurilor, la forme de fântână, la tipurile de șură, la clevațiile de case

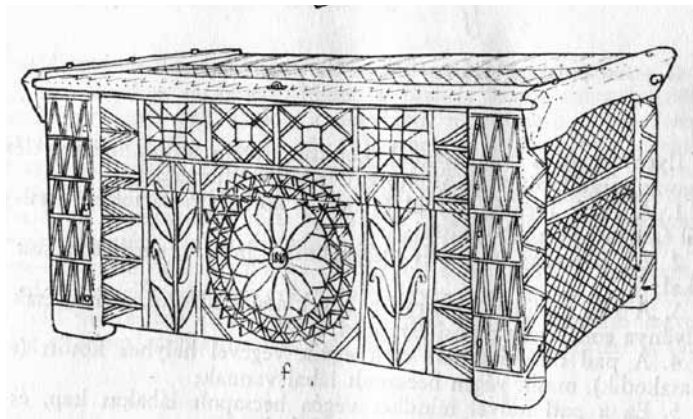

Fragment de odaie aranjată de sărbătoare (Kós 1981, 125.)

sărbătoare din Bogdănești – Pârăul de Jos, din casa lui Duma György.²⁰

Poate să fie mândru de toate acestea fiecare om născut sau stabilit în Bogdănești. Cadrele didactice de aici – dacă vor – pot să utilizeze acest material în educare, în formarea la copii a atașamentului față de satul natal.

Traucere: Bartha György
Lectură: Ion Nete

Ladă pentru rufe 1810 (Kós 1981, 114.)

și grajduri, la tipuri de case și alte construcții, chiar și la diferite obiecte de uz casnic, etc. provin din Bogdănești. O asemenea ladă pentru rufe din 1810 confecționată din scânduri de fag despicat¹⁹, obiect dispunând de o structură identică cu cea a lăzilor de origine străveche, răspândite în întreaga Europă, sau „fragmentul de odaie aranjată de

1. Timon, Samuel: *Additamentum ad imagines antique et novae Hungariae*. [Adaos la imaginea veche și nouă a Ungariei.] Viennae, 1754, 4., 21.
2. *Călători străini despre țările române*. Vol. VII., București, 1980, 139.
3. O. c.
4. Gabor, Iosif: *Dicționarul istoric al localităților catolice din Moldova și Bucovina*. 1996, 285.
5. Pater Zöld. Zöld Péter Batthyany Ignác erdélyi püspökhöz írt jelentése. *Bibliotheca Moldaviensis*, Miercurea-Ciuc, 2002, 55.
6. Citează: Domokos Pál Péter in *A moldvai magyarság*. Budapest, 1987, 127.
7. Cătun = tanya (în limba maghiară)
8. Kós Károly: Csángó néprajzi vázlat (1949). In același autor: *Tájak, falvak, hagyományok*. București, 1976, Kriterion, 173.
9. Sociu, Ioan: Parohia Nicolae Bălcescu. In *Lumina Creștinului*, 1995. 3. 12-13.
10. Csoma Gergely: *Elveszett szavak. A moldvai magyarság írott nyelvemlékei*. Budapest, 2004, 31.
11. Același loc: 9.
12. Veress Sándor: *Moldvai gyűjtés*. Szerk.: Berlász Melinda és Szalay Olga. Budapest, 1989, 313-315.
13. Domokos Pál Péter: *A moldvai magyarság*. Budapest, 1987, 184.
14. Kovács György: *A szabadság útján*. Kolozsvár, 1950, 15.
15. Gazda László: *Csángómagyar falvak. I*. Budapest, 2009, 112.
16. Racoviță, Ortensia: *Dicționar Geografic al Județului Bacău*. București, 1895, 588.
17. Kós Károly: Csángó néprajzi vázlat. In *Tájak, falvak, hagyományok*. Bukarest, 1976, 108.
18. Kós Károly: *Moldvai csángó népművészet*. Bukarest, 1981. 8.
19. Același loc
20. Același loc

